Een mens is onderhevig aan veranderingen schijnbare veranderingen, welke samenhangen met wijzigingen in de omstandigheden, en werkelijke veranderingen, die 66k dikwijls door do omstandigheden zijn beïnvloed. Die tweevoudige veranderlijkheid treft men ook wol aan bij de politieke mens, hetzij de politiek voor hem dagwerk is, dan wel een deel van zijn vrije tijdsbesteding. En nu ik hier dan weer voor U sta, heb ik zo het gevoel, dat noch de politiek, noch het menselijke mij geheel vreemd zijn. Ik heb wel eens geklaagd, dat ik voor het uitbrengen van verslag over de staatkundige toestand van het parlementaire werk wat erg veelvuldig voor het voetlicht moest komen, met alle bezwaren aan overdaad verbonden. Die klacht heb ik niet meer, want. het aantal keren is gematigd. Maar werkelijk veranderd, zij hot ook beïnvloed door de omstandigheden, gevoel ik mij in de behoefte, die ik heb, om, als Voorzitter van de Katholieke Tweede Kamerfractie en als zodanig belast met de algemene leiding van de staatkundige arbeid op de grondslag en ter uitvoering van hot program, in het koor van openbare stemmen ook een woordje mee te spreken over het beleid, dat de fractie in de thans afgelopen parlementaire periode heeft gevoerd Het zou, naar ik meen te mogen aannemen, wel niet overeenkomstig Uw bedoeling zijn, waanneer ik van mijn verslag alleen maar een chronologische of andere dorre opsomming van feitelijkheden zou maken. Liever wil ik mijn verslag stellen tegen de achtergrond van onze algemene beleidslijnen, die onze houding hebben bepaald. En dan zal ik mij nog - gij zult het bemerken - op allerlei gebied uitermate moeten beperken, en dikwijls veel terzijde moeten laten. Ik begin daar, waar do verandering in de omstandigheden ons nu eens veroorloofd heeft', de in 1948 voorgenomen lijn alleen maar dikker aan te zetten en sterker door te trokken. Dat is het terrein van de buitenlandse politiek, in het bijzonder de politiek van Europese integratie, van bevordering van federale een-wording van Europa, en van versterking der Atlantische gemeenschapsgedachte. Zoals u weet, had reeds de vorige Kamer in Maart 1948 zich uitgesproken voor bovennationale doelgemeenschappen in West-Europa op verschillende gebieden en met eigen gezagsorganen, om aldus de weg te banen voor een werkerlijke internationale rechtsgemeenschap. Daarnaast had de Kamer zich verenigd met het vijfmogenhedenpact waarbij. De Westerse Unie werd gesticht. Onder de zweep can de ontwikkeling der wereldvorhoudingen zijn de Westerse democratieen sedertdien snel voortgegaan op de ingeslagen wegen. Critici kunnen zeggen niet te snel genoeg en dikwijls nog met handhaving van wonderlijk obstakels van wat erg gedreven, naar onze mening' ten onrechte, uitsluitend door acute noden. Nederland kan men, dunkt mij, weinig verwijt ten deze maken. Het enig mogelijke verwijt op dit stuk lijkt mij. de aanvankelijke aarzeling en moeite in het op gang komen met do verhoogde defensie- inspanning. Onze Fractie heeft van meet af en onverkort het hare gedaan, om in het kader van het NoordAtlantische Verdrag, waaraan we met overtuiging deelnemen, de verhoogde defensie-inspanning te bevorderen en mee te werken aan alles, wat die inspanning kan brengen binnen het raam van het economisch mogelijke zoals zij zich ook van meet af en onverkort achter de Regering hoeft gelaatst bij het besluit, ons in te scharen in de gezamenlijke afweer vanuit de Verenigde Naties van de agressie in Korea. Wij weten, dat dit alles hard is en dat het offers eist de hardste offers van onze dappere jongens in Korea en van de gezinnen, waartoe zij behoren het is plicht, en ook voor ons zelf goed, ons dit dagelijks te herinneren, niet alleen maar vooral in ons gebed.

Maar wij weten ook, dat het allemaal voor nu en voor de toekomst nodig is; dat wij hier niet onderuit komen, wanneer we als land en volk onder onvergelijkelijker erger dingen uitwillen blijven. En op het gebied van de Europese integratie behoef ik maar twee begrippen aan te duiden de Raad van Europa in Straatsburg, die in de zomer van 1949 tot stand kwam. en waaraan, zoals U weet, vanuit onze fractie actief wordt deelgenomen, en voorts het Plan-Schuman, waarop Nederland, wat de vormgeving betreft, een zeer wezenlijke en bekwame invloed hoeft, geoefend. Wie in deze stormende tijd zijn historisch bosof niet helemaal verloren heeft, zal, met alle critiek, welke hij desondanks kan hebben, toch moeten erkennen, dat er, op het gebied van elkaar te naderen, in Europa dingen gebeurd zijn en gebeuren, die, om het ruim te nemen, 5 jaar geleden buiten elke realiteit lagen. Wat Straatbürg betreft, is ons streven er op gericht, het te doen zijn het middelpunt, waaromheen de Europese een wording zich vormt, het punt van samentreffen van de Europese doelgemeenschappen, waarvan het Plan-Schuman, tot de vorming van een markt voor kolen en staal, zich spoedig de -eerstgeborene moge noemen. Ik hoop intussen niet, dat Gij nu al zijt gaan denken, dat de gang van zaken in Europa ons geen zorgen baart. Ook hier is er, helaas gelijk op zovele delen van het wereldtoneel, reden tot zorg te over. Ik beperk mij er toe, twee van die redenen te noemen. Dat is in vele landen van Europa, de diepgaande politieke verscheurdheid, die dikwijls gevaarlijke mogelijkheden in zich bergt, niet alleen voor het land van verdeeldheid, maar ook voor Europa in zijn geheel; ik geloof, dat wij, wanneer wij dat zo elders bezien, daarvan allemaal wel overtuigd zijn.

En voorts is er de nog steeds niet opgeloste kwestie van de, zeker met risico's verbonden maar even zeker noodzakelijke, herbewapening
van Duitsland - een zaak die niet helemaal los staat van die ik zo
even noemde. Beide dingen zijn, zacht gezegd, niet bevorderlijk aan de stabiliteit in Europa. Wij kunnen er uiteraard niet zoveel aan doen - maar toch altijd, geloof ik, iets. En dat is enerzijds, als het even kan, tonen door het eigen voorbeeld, dat er in deze tijd ook anders dan op de rand van en kloof geregeerd kan worden. En anderzijds, nu we gelukkig eindelijk meedoen aan de besprekingen over het Europese leger, daarbij bovenal erop uit zijn om te bevorderen, dat de noodzakelijke herbewapening van Duitsland primair gesteld wordt en derhalve ten deze óók de rechtsgelijkheid van Duitsland met de andere deelnemende landen.

Mede in verband met de Europese een-wording moge ik nog uiting geven aan een hartgrondige wens. Zij betreft de Benelux.

Wij ondervinden in haar moeizame opgang allemaal tegenvallers. Maar dat
kan niet wegnemen, dat wij ons in Europa, voor wat betreft samenwerking, allereerst op België en Luxemburg aangewezen blijven gevoelen en naar verinniging der betrekkingen op elk gebied blijven verlangen. Daarbij kunnen we niet vergeten de broederlijke houding, welke België te onzen opzichte in de jaren der zware Indonesische moeilijkheden in volledige consequentheid heeft getoond.

De moeilijkheden, die er zijn, moeten wij natuurlijk over en weer met realisme onder het oog zien. Maar wat binnen het mensenmogelijke aan moeilijkheden kan worden opgeruimd, móéten we dan ook opruimen. Dat eist hot belang van onze landen afzonderlijk en gezamenlijk, ook tegen de achtergrond van een zich integrerend Europa.

Ik stap over naar een ander terrein, waar tussen 1948 en nu de omstandigheden dermate veranderd zijn, dat we onze beleidslijn daaraan grondig hebben moeten aanpassen. Men kan het ook noemen "buitenlandse zaken",
maar voor ons dan toch verbonden vooral met een bijzondere gevoelswaarde. Dat is onze verhouding tot Indonesië, in 1948 nog deel van het Koninkrijk, thans een souvereine staat. Toen ik hier in 1949 voor U stond, op ditzelfde podium, heb ik uitvoerig rekenschap gegeven van onze houding tot medewerking aan de souvereiniteitsoverdracht, zoals zij enkele weken daarna heeft plaats gehad. Ik heb U toen in alle mogelijke openheid uiteengezet, dat en waarom wij gemeend hebben die medewerking te móeten geven tot een vrijheid aan Indonesië, zoals ons program het gesteld had, met een Unie, welke heel beslist afweek van wat de bedoeling was van ons program; en op een ogenblik, waarop zeer bepaald van een consolidatie in Indonesië niet kon worden gesproken en niemand kon zeggen, hoe het ginds verder zou lopen. Ik ga uiteraard thans niet herhalen die hele morele verantwoording van onze houding bij de souvereiniteitsoverdracht, zoals die houding was voortgevloeid uit de complexe en niet steeds van verrassingen gespeende politieke loop van zaken. Wij zijn nu twee jaren verder - en, zoals aan het einde van 1949 lopen wij ook thans nog in de mist. Want nog steeds is de toestand in Indonesië niet geconsolideerd, politiek niet en economisch niet, met alle gevaren en alle open mogelijkheden van dien. Van geen staat worden de geboorteweeën per acte afgedaan - ook de geschiedenis van onze eigen staat getuigt ervan - omdat geen staat als volwassene te voorschijn treedt.

En wat Indonesië betreft, heeft dit nu o.m. meegebracht, dat men van daar uit thans reeds de overeenkomsten van de RTC, en in hét bijzonder van de Unie, opnieuw ter discussie wil stellen.Ook thans zullen we weer een beslissing moeten nemen in de mist. Waar hij wij natuurlijk wel in mee moeten verrekenen, wat er intussen is gebeurd. Ik kan dat hier niet allemaal in extenso nagaan. Ik herinner alleen eraan, dat we politiek hebben gehad do omzetting van de S.I.S. in de R.I. en daarmee de doorkruising van het toch reeds niet fraai geregelde zelfbeschikkingsrecht. Daarnaast is er de schromelijke onveiligheid en wisselvallige houding tegenover de nederlanders. En wat de economische kant der zaak betreft, is de toestand thans deze, dat Indonesië,begunstigd door de uitzonderlijke conjunctuur van haar producten in het. handelsverkeer met Europa, dat via Nederland wordt verrekend, thans een overschot kweekt, dat kan worden gestold op ongeveer 500 millioen per jaar. Dit overschot op de handelsbalans wordt gekweekt voor betaling wegens door Nederland geleverde diensten (rente, aflossing en winsten op in Indonesië geïnvesteerd kapitaal, pensioenen, kasoverschotten enz.). Bij dit cijfer moet men voegen de inkomsten uit uitvoer en uit de transitohandel, en de doorwerking van al deze posten op de inkomens waarop dan de conclusie past, dat het deel van ons nationale inkomen, dat direct en indirect uit Indonesië afkomstig is, wel is gedaald, maar nog zeer belangrijk is. Hoe dit alles in de toekomst zal lopen, dat is een kwestie van vrijwel alleen maar vraagtekens. Maar het lijkt me zo alles met alles, dat we verstandig doen, natuurlijk met de aanvaarding van de Indonesische soevereiniteit, gelijk aan onze eigen soevereiniteit, als een onaantastbaar en voldongen feit, het probleem te behandelen enerzijds met inachtneming van alle noodzakelijke voorzichtigheid en reserveen anderzijds met de, overweging van potentiële economische mogelijkheden en met enig zelfvertrouwen, zelfvertrouwen niet in de persoonlijke onmisbaarheid van de Nederlander in Indonesië - die is er niet - maar wel in zijn reële waarde voor de Indonesische volksgemeenschap. Zoals de zaken staan, lijkt mij hier een politiek op langere termijn aanbevelenswaardig boven een politiek op korte termijn. En dan bedoel ik' met die langere termijn helemaal niet een vertragingspolitiek, maar een politiek, die wat meer ziet naar verder liggende mogelijkheden - al zijn het geen zekerheden - dan alleen naar wat vlak voor de hand, of misschien beter gezegd vlak voor het sentiment, ligt. Wanneer we sentiment alleen met sentiment gaan beantwoorden, dan zullen we er zeker niet komen. Wanneer ik nu kom tot hot terrein van de binnenlandse wetgeving is het binnenlands bestuur, dan doe ik dat met een zekere schróom en een zekere vurigheid. Een zekere vurigheid, omdat in de publieke discussie is geworpen, dat het beleid van de fractie toch wel onderhevig is geweest aan I tweeërlei uitermate bedenkelijke mentaliteit: de mentaliteit, die iedere huisvader op zijn fatsoen zal trekken, van "potverteren"; en de nog veel erger mentaliteit van eenzijdigheid in de behartiging der ons toevertrouwde belangen, van oen zekere 'blindheid voor, wat, op de grondslag der katholieke leer, een evenwichtige behartiging van aller belang eist. Gij zult van mij niet, verwachten, dat ik in de functie, waarin ik hier sta, aan deze publieke discussie niet ook publiekelijk' 'van mijn kan aandacht wijd. Maar ik heb ook een zeker de schroom, nu ik het terrein der binnenlandse politiek hier voor U ga betreden. En daar heb ik twee redenen voor. In de eerste plaats; er dreigt eentonigheid in mijn verhaal te komen. Want ook voor het binnenlandse terrein moet ik, deze parlementaire periode overziende, spreken van een verandering, - welke zich heeft daan in de omstandigheden, om niet te zeggen een breuk daarin. Dat ie; Korea - met zijn gevolg van verhoogde defensie -inspanning; tot een van milliard per jaar met de daaruit voortgesproten verslechtering van onze ruilvoet die in het "begin van dit jaar moest worden gestolen een half tot een heel milliard per jaar; met de verandering die het heeft; gebracht in de Marshall-hulp, welke voor wat betreft haar te punt. overschakelde van de civiele naar de militaire sector.

Zeker toen de Koreaanse wekker afging, werd de sterke kop thee, die wij moesten gaan slikken, niet direct erbij geserveerd. Wat wel vrijwel onmiddellijk gebeurde, dat was, dat, mede dank zij de onderlinge concurrentie der vrije mogendheden, de wereldprijzen der grondstoffen omhoogvlogon, on dat elke koortsachtige beweging in werking kwam, die een oplopende markt onvermijdelijk met zich mee brengt.

Wanneer men er over wil discussiëren, dat Korea, eigenlijk voorzien had moeten worden, en dat de Regeringspolitiek, en de onze, met een dergelijke eventualiteit hadden moeten rekening houden wel, dan vind ik, dat daarover is ie praten. Maar dan liefst in een internationaal' gezelschap want het komt me voor, dat de grote mogendheden hier een ietwat zwaarder verantwoordelijkheid dragen.

De politiek, zoals zij in 1948 is ondernemen, of beters voertgezet was, naar aller mening terecht, afgestemd op de aanwending; van een bedrag aan Marshall-hulp, als redelijkerwijze (vanuit do gedachtengang van 1948) mocht worden tegemoetgezien. Deze politiek richtte zich dus erop de Marshall hulp zo goed mogelijk te benutten, zolang er op te rekenen was - en de Marshall-hulp niet meer nodig, te hebben, wanneer ze alsdan zon stoppen.

Ik heb over de vraagt of dit alles zonder Korea volgers plan zou zijn rit gekomen, geen zelfstandig inzicht. Maar ik wil wol zeggen, dat ik, om de goede uitkomst aan te nemen, geen hoezeer geachte Prof Posthuma nodig heb, die onlangs in de vergadering van de Katholieke werkgeversvereniging als zijn mening heeft gegeven, dat dit, menselijkerwijze gesproken, geslaagd zou zijn. Onze Minister van Economische Zaken, Prof Van den Brink, heeft mij dit herhaaldelijk verzekerd, en hij weet, lat dit voor mij afdoende. De zware verantwoordelijkheid van deze man is, als ik het zo eens zeggen mag, te zwaarder wegens het vertrouwen, dat hij bij het katholieke deel in de Kamer en in ons volk,, en waarlijk lang niet daar alleen, geniete. Ik kan mij niet onttrekken aan de indruk, dat, wanneer thans gesproken wordt van potverteren - men zon in onze benarde na-oorlogse omstandigheden ook kunnen spreken vans het opeten van een mand opgespaarde appelen voor de dorst, want dat is ongetwijfeld gebeurd ik kan mij niet onttrekken aan de indruk, dat men dan enigermate achteraf redeneert, de feiten beoordeelt, niet naar de in zich dromerige gedachtengang toen de Koreaanse wekker nog stil stond, maar de feiten beoordeelt na wakker te zijn geworden, laten we zeggen óók wakker te zijn geworden, nadat men zich men aan de appeleneterij had te goed gedaan, althans dat had.

Nu is met Korea de breuk in de omstandigheden gekomen. Het plan van vóór 'Korea is dóór Korea in de war geschopt. En de toen nodig gewerden voorzieningen zijn niet overnacht getroffen. Wie dat eisen zou, zou ook een ietwat onredelijke eis stellen. De nodig

geworden voorzieningen kan daar uit eigen ervaring van meepraten - zijn alleen maar nog wat opgehouden door Meneer Oud ik neem aan wat dit betreft in blanke onschuld - met zijn kabinetscrisis. Maar vast staat dat het Kabinet Draes van Schaik ertoe is overgegaan om voor te bereiden wat in de nieuwe situatie nodig was. En vast staat ook dat het tweede Kabinet-Drees harde en gelukkig ook rechtvaardige en vooral op de redding van onze toekomst gerichte maatregelen heeft genomen en nog steeds bezig is te nemen.

Tegen deze maatregelen nu, uit hoefde van onvoldoendheid storm gelopen, als ik het goed begrijp, van twee zijden door de PvdA en door de roepers-van-het-potverteren. In den opzicht de zelfs soms gezamenlijk gedragen dat nl het bedrijfsleven monetair zozeer teveel pot-verteert, dat men niet zal kunnen volstaan met noodmaatregelen van credietrestricties, maar dat het stelsel van de physieke controle eraan te pas moet komen. Ik stel mij voor, dat de heren goed zullen moeten vinden, dat de Kamer bij de begrotingsbehandeling daarover nog een duchtig woordje spreekt, en dat wij voorshands in onze overwegingen, bij de beoordeling van de effectivteit der door de Regering genomen en op touw gezette maatregelen, ook nog zullen opnomen, dat de doorwerking dier maatregelen geen zaak is als de levering van' het broodje bij de bakker, maar dat daarop

mee noodzakelijkerwijze een weinig je. meer tijd is gemoeid. Ik keer terug tot mijn schroom. Want daardoor is helaas nog oen tweede reden. Ik heb gezegd, dat Korea - een breuk heeft gebracht in de omstandigheden, en dat de: beleidslijn daaraan moest werden aangepast, waarbij ik gedoeld heb op de doorgevoerde consumptiebeperking, de nietdoorberekening in het algemeen van de jongste loonsverhoging, de doorgevoerde belastingverzwaring, de in uitvoering' zijnde we ondervinden het allemaal - versnelde belastinginning (zij het, gelukkig, maar ook noodzakelijk, met mitigaties, waar vooral het dit nodig heeft de maatregelen tot langs physieke weg voor het publieke leven, langs monetaire weg voor de private sector. Maar er is ook nog een breuk gekomen in mijn persoonlijk politieke: leven - voor U, althans op het eerste gehoor, misschien niet zo belangrijk, voor mij wel. Na jarenlang te zijn aangewezen als een sphynx (het origineel is mij indertijd, toen ik het zag, tegengevallen, maar de kwalificatie had dan toch het aanzien van het klassieke), ben ik sedert enige tijd gedegradeerd tot een kat, een ordinaire kat. En voor mijn politiek betekent dit dan, dat ze vertoont een danig springerige lijn.

Dit heeft me, Mijnheer de Voorzitter, nog wel iemand aangedaan, met wie ik geacht word politiek samen te werken. Mijn Kamercollega de Heer Scheps schreef nl. in Juni van dit jaar in Socialisme en Democratie, dat ik met mijn politiek hem altijd doe denken aan. Ik zou zeggen; nu hot tenslotte toch een menslievende kat blijkt te zijn.

ga Uw gang. Maar de KVP met haar 1 millioen kiezers te vergelijken met een wieg dat gaat zelfs onze, overigens toch gezonde, gezinsbegrippen te boven. Hernemen wij, met de Heer Scheps, de ernst. Want hij voegt aan zijn beeld niet alleen toe wat ik als humor kan waarderen - dat hij hiermee ”het beeld der vleugels, het beeld, dat Prof. Mr Romme zo onaangenaam is, hoeft vermeden, maar ook - als een mens het vandaag nog zeggen mag ”daar zit ’m de kneep”, dat hij hiermee zijn ”bezwaren tegen het werk van deze politicus tevens symbolisch heeft aangeduid”.

En hiermee geeft de Heer Scheps dan blijk, van de politiek naar katholieke beginselen nog steeds maar bitter weinig te begrijpend. Want deze politiek en ik pretendeer, hoe moeilijk het in de practijk des levens vaak is, met mijn collegae, en denk zij de brede samenwerking in de fractie, wezenlijk politiek naar katholieke beginselen te beoefenen - deze politiek is geen gespring van nu eens Jan dan weer Piet gelijk te geven of in het gevlei te komen om de hele bubs toch maar in het gareel te houden maar het is een telkens weer toetsen van het groepsbelang van deze of gene aan onze daarmee gemoeide zedelijke beginselen en een consciëntieus passen van dat belang in de evenwichtigheid on de harmonie van het geheel van alle betrokken belangen, maw een werk, dat telkens weer verricht moet worden uitsluitend naar de norm van het algemeen belang.Wij zijn in de aflopende periode natuurlijk met duizenderlei belang in aanraking gekomen. Ik zal U daarmee niet allemaal vermoeien. Maar waar do Heer Scheps mij springerigheid verwijt, on waar ons vanuit het eigen kamp publiekelijk eenzijdigheid is lange leven, wil ik toch-het voornaamste uit deze periode noemen. Misschien kan dat enig nader inzicht geven in toch bepaald een zekere rechtlijnigheid in onze politiek, waarin, bij het richten op het algemeen belang, de eerbiediging van do menselijke persoonlijkheid op de voorgrond staat, en dus, naar onze katholieke begrippen, de eerbied voor de menselijke arbeid en de eerbied voor de christelijke particuliere eigendom hand in hand gaan als fundamentele waarden voor de dragers ervan, voor hun gezinnen en voor de gehele samenleving. Misschien kan de opsomming ook enige stof bieden voor nadere overweging, of het verwijt van eenzijdigheid niet van een iets te verre afstrand is gelanceerd. Ik beperk mij met dit voornaamste tot het. economisch-sociale- financiële terrein, al weet niet beperking (maar een mens kan niet alles behandelen). Hier liggen, geloof ik, toch ook wel de grootste bezwaren. En ik beperk mij tot concrete punten vrijwel jaarlijkse tournooien, als de PvdA pleegt te organiseren tegen onze Minister van Economische Zaken, gelijk overigens ook tegen zijn voorganger, en dit soort dingen, ga ik om des tjjds wille, voorbij. En dan noem ik ik stem toe in een bonte volgorde. Herhaalde pleidooien, die wij hebben gehouden voer deling van de arbeiders in welvaartsvermeerdering - wat nog meer is gaan klemmen sedert de consumptie beperkt is moeten worden om wilIE van de noodzakelijke investeringen;

ƒ 85 mill. hebbengevoteerd voor de effectuering van de motie-Groen

ten behoeve van de kleine boeren; de Bedrijfspensioonfondsenwet, voor loontrekkenden én zelfstandigen, hebben wij aanvaard, na amenderingen van collega de Kort ton gunste van de vrijwillige verzekering en ten gunste van de mogelijkheid van verzekering door particuliere maatschappijen; aan de wet op de werkeloosheids en wachtgeldverzekering - een onderwerp dat in Nederland notabene al hangt sedert 1917 - hebben wij onze medewerking gegeven nadat, als ik het zo mag zeggen van Uw zijde? Mijnheer de Voorzitter veel uitstekend werk is gedaan om vooral de verzekeringsgedachten zuiver te houden en in het "bewustzijn der betrokkenen te doen blijven; bij de Wet op het Autovervoer Personen was hot collega Maenen die het initiatief nam de ontworpen regeling te amenderen teneinde de vrijwillige samenwerking van ondernemers aan haar trek te doen komen; de Wet op de PBO kwam tot stand - ik geloof, dat de spannende geschiedenis ervan genoegzaam bekend is, erop te weten, dat de Wet bepaald het meeste aansluit aan de katholiëke doctrine - en dan worden wij nu gratuit met een scheel oog hier en daar erop aangekoken, dat wij achteraf wel deviaties in de uitvoering zullen tolereren - wij, die ik mag het gerust zeggen, als katholieke fractie honderd maal meer hebben gedaan voor de zuivere opzet der wet dan welke criticus ook; in de wet op de Ondernemingsraden hebben wij veranderingen weten door te voeren, waardoor het accent werd verlegd van ministeriele bevoegdheden naar organen van de PBO; wij hebben ons aandeel gehad, en bepaald niet zó gering, in de afschaffing van de ondernemingsbelasting - zeker, vanuit het nieuwe Regeringsprogram, ter opvanging van de bijzondere moeilijkheden, hebben wij, met enkele uitzonderingen in ons midden, ingestemd met een extra winstbelasting, maar en theoretisch en preactisch ligt deze zaak in sterke mate toch wel anders dan de gehate ondernemingsbelastings ik wijs op het andere winstbegrip; op de veel hogere franchise;. op de verbinding van deze zaak met een redelijker constructie van het fiscale winstbegrip; en op het feit, dat de ondernemingsbelasting ƒ 14O mill onbracht - deze extrawinstbelasting ƒ 20 mill wij hebben aanvaard de uitbreiding van de Hoogovens en de stichting van Breedband met staatsgeld - een naar onze mening geheel in de katholieke lijn liggend uitzonderingsgeval van wat ik nu maar zal noemen "socialisatie" tegenover de nuttige en voor de gewone regel in het algemeen welzijn beslist overeind te houden particuliere ondernemingsvorm; bij de voorgesteld huurverhoging van heeft de fractie onder leiding van collega van Vliet een helaas vergeefse poging gedaan tot opvoering der verhoging tot wel is gelukt een ook door collega van Vliet ondernomen poging om enige compensatie te verkrijgen voor de zwakste huurders 5 dit is geworden een verhoging van de kinderbijslag vanaf het 4e kind;

de loonronde van September I950 is op instigatie van collega Andriessen niet beperkt gebleven, zoals de aanvankelijke regeling was, tot een plafond van ƒ 5600. —, maar ook uitgestrekt daarboven; de fractie heeft onder aanvoering van collega Lucas een verwoede strijd gevoerd voor een zeer noodzakelijke verlaging van de inkomstenbelasting voor de middengroepen; ik heb in andere functie de relatief belangrijke cijfers van de verlaging al meermalen gepubliceerd; als U wilt, Mijnheer de Voorzitter, kunnen ze gevoegd worden bij het verslag; wij hebben', en gelukkig met. succes, aangedrongen op een centraal topcollege van de verschillende betrokken departementen tot betere behartiging van de belangen van de Middenstand; men mag zeggen; uitsluitend dank zij dé fractie - en veroorloof mij, daarbij in het bijzonder te noemen collega Hooij - kwam voorlopig een noodregeling op de kinderbijslag voor kleine zelfstandigen tot stand - moge zijin de komende periode tot een fatsoenlijke verzekeringsregeling uitgroeien; collega van de Heuvel zorgde voor amenderingen op do Wet Autovervoer Goederen omwille van meer rechtszekerheid voor de vergunninghouders en om aansluiting te verkrijgen bij de PBO en bij de jongste zware geschiedenis van het nieuwe belastingencomplex ivm Korea en zijn gevolgen heeft de fractie ervoor gezorgd dat de beknibbeling aan de kinderaftrekregeling in de inkomstenbelasting werd verzacht; dat in de extrawinstbelasting differentiatie werd aangebracht in verband met de gezinssamenstelling; dat de successie in de rechte lijn niet werd verhoogd; en dat in de vormogensbelasting een nieuw en mi uit het katholieke oogpunt belangrijk beginsel werd ingelast; het beginsel van een aftrek van vermogensbelasting voor de bepaling van het inkomen bij de inkomstenbelasting; en om niet helemaal de indruk te wokken, dat ik zelf overal afzijdig van sta, moge ik nog vermelden, lat ik -maar nu niet als Fractievoorzitter, doch als formateur van het zittende kabinet - heb bevorderd, dat een afzonderlijke Minister bijzonderlijk zou worden belast mot de behartiging van middenstandsaangelegenheden zoals dan ook is geschied. Ik wil nu nog, Mijnheer de Voorzitter, een paar algemene opmerkingen maken over het beleid van de fractie en do vorming van dat beleid. Allereerst wil ik zegen, dat wij in de vervulling van onze wel uitermate veelzijdige taak, veel te danken hebben aan het werk van het Centrum voor Staatkundige Vorming, dat ons in zijn rapporten over tal 'van zaken, die in de politiek actuele zijn, een schat van deskundige diensten bewijst.

Ik wil wel verklappen, dat het de zo nuttige voorlichting van het Centrum is, die bij mij de reeds eerder gerezen gedachte heeft versterkt, dat het toch wel erg goed zou wezen, wanneer de Kamer in haar werk over meer deskundige voorlichting zou beschikken. Art.80 van de Grondwet spreekt van vaste colleges van advies en bijstand aan de Regering en vindt ze zo voornaam, dat zij, Grondwet, niet alleen zelf ze noemt, maar ook voorschrijft hun instelling bij de Wet. Het komt mij voor, dat het aanbeveling zou verdienen, wanneer de Grondwet tevens zou gaan spreken van wettelijke instelling van vaste colleges van advies sociaal overleg met de Regering, voorzien van haar ambtelijke outillage, zou bepaald een outillage van de Kamer vanuit het deskundige maatschappelijke leven niet misstaan. Mijnheer de Voorzitter, ik ga hierop thans natuurlijk niet nader in. Ik vermeld het alleen, omdat, wanneer een dergelijke Grondwetswijziging voor de Kamer in haar geheel niet zou lukken - en trouwens ook, wanneer het daar wel lukt - m.i. de vraag de overweging waard zou zijn, om onze Kamer- fractie bij haar voorbereidend werk de beschikking te geven over deskundige voorlichting uit het maatschappelijke leven, niet alleen, zoals het Centrum thans doet, deer middel van schriftelijke rapporten (willen die rapporten op tijd zijn, dan moet men altijd een half jaar van tevoren op zijn qui vive zijn - wat ik voor mij bepaald niet altijd ben), maar ook door middel van mondelinge deskundige voorlichting. Ik geloof, dat het aan ons moeilijke werk ten goede zou komen. In de tweede plaats wil ik deze opmerking maken. Rijke publieke critiek op het beleid van de fractie hoeft haar oorsprong gevonden in onrust die men niet alleen in zich zelf ontwaarde maar die men ook bij anderen in diverse kring, constateerde, zelfs bij talloze anderen meende te mogen aannemen. Over de beweerde omvang valt bij gebrek aan enige wetenschap niet te discussiëren - de bedoeling ten deze is in ieder geval goed. Ik meen intussen, dat ik verplicht ben rekening te houden met ook deze andere mogelijkheid, ’dat de geuite' critiek op haar beurt onrust heeft gewekt bij anderen, ook weer in diverse kring. Ook over de omvang daarvan valt andermaal niet te discussiëren ik heb er geen flauw besef van. Maar nu lijkt het mij in deze situatie toch wel goed toe, het men weet, wat men aan mij heeft.

En dan wil ik wel zeggen - met volledige erkenning van fouten, die natuurlijk gemaakt zijn, en met vooropstelling tevens van de voortdurende plicht van de politicus zich te bezinnen op de wijziging in de feitelijke omstandigheden en de vraag van daarop aansluitende politieke verantwoord te kunnen blijven bij de bepaling' van zijn politieke houding - met deze, vooropstellingen wil ik wel zeggen, dat ik niet als enigermate juist aanvaard, dat aan de fractie, waarvan ik de eer heb de voorzitter te zijn, aangegeven wordt, dat zij de rechte weg zou hebben verlaten. Natuurlijk zijn er nog tal van spanningen, die redelijk moeten worden geproportioneerd. Zo is het practische leven - in verleden, heden en toekomst. Als voorbeelden, maar ook alleen als voorbeelden, noem ik de woningbezitters en tal van woningbehoovenden (waarover wij bij de begroting nog wol oen paar hartige woordjes zullen moeten zoggen) ik neem ook de middengroepen met de vaste inkomens - alles in de hoop, dat alle niet bij deze enkele voorbeelden genoemden nu niet boos of verontrust worden. Wat de middengreepen betreft, wil ik, als politicus, en zender een af schuif-methode te bedoelen, hieraan toevoegen, dat hot toch wel buitengewoon wenseljjk zou zijn, wanneer op het maatschappelijke, op het sociale vlak beraad zou worden gevoerd, wat te hunnen aanzien behoort te geschieden. Ik wil wel zeggen, dat hét mij voorshands voorkomt, dat, na de relatief belangrijke belastingverlaging, welke voor deze groep is bereikt, het allereerst ik zeg niet uitsluitend, maar allereerst - voor hen aan de orde zou behoren te komen opvoering van de kinderbijslag boven het thans daarvoor geldende plafond. Intussen, ik kan mij natuurlijk vergissen, maar. méde daarom zo ik zo graag willen beraad op het sociale vlak, wat mij zou dunken ook te liggen in de lijn van de katholieke leer. Ik wil nog een paar vedere dingen hieraan toevoegen, uitsluitend voor mijn persoonlijke verantwoordelijkheid on omdat ik, zoals gezegd, de grootst mogelijke klaarheid op prijs stel. Er wordt ontzaglijk voel gesproken over belastingverlaging - en bij de onnatuurlijke hoogte der belastingen, is dit volkomen begrijpelijk. Maar in de onnatuurlijke wereldverhoudingen, waarin wij thans leven, dn gelet op nederlands na-oorlogse positie, geloof ik, dat men als verantwoordelijk politicus wel uitermate voorzichtig moet zijn om een min' of meer belangrijke verlaging der belastingen in het vooruitzicht te stellen. Het heeft velen verbaasd, dat Churchill, met het oog op een mogelijke overwinning zijnerzijds in de' komende week, met betrekking tot de belastingen, alleen maar heeft gesproken van; en dat op de Engelse belastingen, die nog ’’barder en bozer” zijn dan de onze. Mij verwondert dit van oen verantwoordelijk staatsman niet. Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat niet. voortdurend moet blijven aangedrongen op efficiency-bezuiniging, op beleids-bezuiniging in het kader van onze draagkracht en op het'

afstoten van staatstaken, waar overbodig zouden zijn of zouden kunnen worden overgenomen ‘door organen van het maatschappelijke leven. Dat moet alstublieft WIJ gebeuren. Maar wie er zo iets als gouden bergen bij ten tonele voert, weet het, niet in het door mij gaarne veronderstelde gunstigste geval. Er is met misprijzen gewaagd van nivellering in de longen - en het is zonder enige twijfel een ernstige zaak, die in meer dan één opzicht behandeling verdient. Minister Albregts heeft in zijn dezer dragen verschenen productiviteitsnota, over een bepaald aspect mededelingen betreffende verbetering gedaan. Maar het lijkt mij toch ook weer niet goed van niveleren ten deze uitsluitend te gewagen in misprijzende zin. Want men moet ook oog hebben voor noodzakelijke, nivelleringen in bepaald omstandigheden. Wanneer men ermee instemt - en ik voor mij doe hot met volle overtuiging - dat onze sociale economie niet mag uitstijgen boven het plafond, dat onze exportmogelijkheid voorschrijft, en niet mag 'dealen beneden een bestaansminimum voor de laagste inkomens - dan is het , dunkt mij, duidelijk, dat in een armere samenleving de harmonica, moet worden ingedrukt - terwijl men er op bedacht moet blijven, en ook naar fiijn mening méér dan in feite geschied is de harmonica uit te zetten, zodra het weer mogelijk is en dan ook eis is van rechtvaardigheid. Wij zijn het in ‘katholieke kring natuurlijk erover eens, dat inkomensoverdrachten via het Staatsbudget allen subsidiair behoren de geschieden, met name wanneer het particulier of door lager organen niet kan of niet gebeurt, terwijl het algemeen welzijn toch eist dat ze plaats vinden. Maar een heel andere vraag - die ieder criticus concreet zou kunnen beantwoord en, maar waarvan ik de beantwoording nog nergens gezien heb een heel andere vraag is, of vandaag bepaalde inkomensoverdrachten kunnen worden geschrapt, on zo ja, welke en in welke mate. Gij zult wij 'begrijpen, dat het mij als muziek in de oren klinkt, wanneer ik klanken hoor, die pleiten voor wijd verspreide particuliere bezitsvorming. Maar pleidooien - ik ervaar het zelf pijnlijk- - zijn nog geen verwerkelijkingen. En 'blokkering van de sociale verzekering, omdat het andere veel mooier zou zijn - inderdaad is 'niet, gefundeerd, zolang dat mooiere geen werkelijkheid geworden is. Daarenboven zou het n.m.m. niet reeel wezen, wanneer men private bezitsvorming zou willen substitueren voor sociale verzekering - dat kan zeker niet 'binnen een enigszins afzienbare tijd, als het al ooit zal kunnen. Voor private bezitsvorming en sociale verzekering beide zal een plaats onder de zon moeten zijn, en ik hoop, dat de aanpak van de. particuliere bezitsvorming in de practijk op enigszins beduidende schaal zich spoedig in de zon zal mogen koesteren. Tenslotte, wat deze categorie van opmerkingen betreft, ik ben niet zo wereldvreemd, dat ik niets ervan zou weten of merken, dat de bedenkingen tegen de gedachte, dat in de Regering ook geestverwante van de PvdA zetelen, groeien.

Ik ben lang genoeg in de politiek, om ook een periode van druk te hebben meegemaakt in precies tegenovergestelde richting, de richting, dat er veel meer samenwerking met de PvdA zou moeten zijn dan alleen via een gemeenschappelijke deelneming in de Regering, wie intussen zal denken, dat de' druk van vroeger en de groeiende bedenkingen van nu telkens voorbehouden zijn aan bepaalde standen in ons katholieke volksleven, zou zich schromelijk en deerlijk vergissen. Maar al is de vraag van de nieuwe politieke samenwerking straks een zaak voor de nieuwe fractie, zoals de kiezers haar zullen samenstellen, ik wil er toch wel iets van zeggen. Voorzover de wind wordt aangeblazen door een zekere vrees, dat wij in socialistische structuurhervormingen verzinken, hen ik voor de wind ongevoelig. Stellig begrijp ik wel iets van deze vrees, want van de kant van de PvdA-figuren doet men nogal eens iets, wat deze vrees aanwakkert. Laat ik dit met een paar luttele voorbeelden mogen beleggen, en wel aan de hand van het optreden van Minister Lieftinck. Minister Lieftinck is een uitermate bekwaam man - er zijn er, die zeggen; Ben gevaarlijk bekwaam man -, en hij is ook een goed ingewerkt socialist geworden. Het vaderland zal, daarvan ben ik overtuigd, eens erkennen, dat hij heel veel en uitermate belangrijk en goed werk héèft gedaan in de vele jaren van zijn Ministerschap. Hot heeft mij dan ook niet verwonderd, dat bij de jóngste pogingen tot Kabinetsformatie alle opvólgende formateurs en informateurs hem voor de toen resterende jaar dezer parlementaire periode hebben willen aantrekken tot voortzetting van zijn huidige functie. Maar ook Minister Lieftinck blijft een mens, en hij heeft dus ook de defauts de ses qualitds, de feilen van zijn kwaliteiten, en bij grotere kwaliteiten kunnen ook de feilen wel eens groter zijn. En zo gevelt het, dat behalve de zich thans wrekende fout van Minister Lieftinck, gelegen in zijn goedkoop-geld-politiek, waarvoor hij, niet in de laatste plaats van onze zijde, herhaaldelijk is gewaarschuwd - de Minister ook de neiging demonstreert, om verder te gaan en met meer te komen, dan met wat binnen een Kabinet van gemengde structuur past. Als ik in tijdsorde twee extreme voorbeelden mag noemen; zijn heffing-ineens ging indertijd wat ver - wij knepen er ƒ 4OO mill. af en nu er monetaire noodmaatregelen in het Regeringsprogram zijn opgenomen, om de verhoogde defensie-inspanning aan te kunnen en het balanstekort terug te dringen, nu biedt hij aan de Kamer aan een blijvende regeling van het sociaal-economisch toezicht op het credietwezen, en dat ook nog zonder daarbij erom bekommerd te lijken, om de zeer vergaande machtiging, welke hij van de Kamer vraagt, met enigszins redelijke rechtswaarborgen tegen de uitvoerende macht te omgeven. Dergelijk soort dingen raakt de vrees voor socialistische structuurhervormingen begrijpelijk. Maar, u most mij niet kwalijk nemen, dat wij als fractie daartegenover het gevoel hebben, er ook nog bij te zijn, en zelfs dat wij menen hiertegenover waakzaamheid te betrachten om het kaf van het koren te onderscheiden en te scheiden - waarbij wij als regel daarenboven beschikken over- en kennis hebben van omvangrijke dossiers van uitlatingen, beschouwingen en meningen uit de eigen katholieke kring. Voorzover de wind wordt aangeblazen door oen zekere vrees, ben ik daarvoor dus eigenlijk ongevoelig. Zoals ik trouwens ook ongevoelig ben voor overeenkomstige aanblazingen vanuit het PvdA-kamp. Daar uit zich ook nogal eens vrees, maar dan natuurlijk voor ons; en ik zou bepaald een overwichtige idee krijgen van mijn positie waanneer ik dit soort dingen zou gaan geloven. Maar de wind, waarvan ik sprak, wordt niet alleen aangeblazen door een zekere vrees - hij wordt ook op een wat andere wijze aangeblazen vanuit de PvdA zelve 9 en wel zo dat de koers van die partij er door zou kunnen ombuigen. Een actueel voorbeeld hebben wij in het financieel-economisch urgentieprogram van het bestuur van de PvdA waarin de interpretie- Nederhorst weer is herrezen, de interpellatieNederhorst die zeer kort na het optreden van het nieuwe Kabinet werd gehouden en die naar de getuigenis van een der fractiegenoten van de Heer Hederhorst in het socialistisch partij maandschrift volledig in strijd was met het pas aan vaarde Regeringsprogram. En hiervoor kunnen wij uiteraard niet ongevoelig zijn. Integendeel, de politicus hoort hiervoor bepaald fijngevoelig te zijn - en zich te beraden over de vraag van al dan niet heroriëntatie in verband met zich wijzigende omstandigheden weet, dat wij in de fractie, zoals zij thans is samengesteld, van moet af hebben geijvérd voor een regering op brede basis, al hebben wij nooit een afgod ervan gemaakt en al zullen we er nooit een afgod van maken. Maar wij hebben geijverd voor de brede basis, omdat twee overwegingen ons daartoe leidden, twee overwegingen, die op dezelfde conclusie uitkwamen: de overweging, dat op de zeer moeilijke omstandigheden van de tijd een brede-basis-Kabinet het beste past en dé overweging, dat een Kabinet op brede basis ons de beste kansen leek te bieden op den 20 ver mogelijke verwezenlijking van ons program, een verwezenlijking, waarbij niet alleen moet kijken in de breedte, naar het aantal te verankeren punten, maar ook in de diepte, naar het erin-heien, naar het verankeren van wat in het algemeen belang geboden is. Het hoofdgerecht van de politiek, ligt voor de tijd, waarin wij leven, in het economischsociaalfinanciële vlak. Daar zijn natuurlijk ook andere zeer belangrijke dingen, maar dit is voor deze tijd toch de hoofdschotel. En daarbij gaat het voor een zeer belangrijk deel om de overwinning van klassengedachten en van achterdocht en van diep ingevreten wantrouwen, voor de omzetting van strijd en van en overwegend streven van allemaal hebben, een omzetting daarvan in de practische beleving van de saamhorigheid en 'een allemaal-meer-zijn, het richten vooral op de ontplooiing van een innerlijk-rijkere persoonlijkheid. Herhaaldelijk heb ik het reeds aldus geformuleerd: het gaat voor ons erom, te komen tot een christelijker werkleven en tot meer mogelijkheid voor het daarmee zo nauw verbonden christelijke gezinsleven. Het gaat erom, dat we ook vanuit de politiek een bijdrage geven, de voorwaarden scheppen, voor de mogelijkheid van een betere beleving van hot christendom. En nu weet ik wel, dat hiervoor geen onvoorwaardelijke eis is, dat we een breed samengestelde Regering hebben. Maar het ligt toch stellig wel in de lijn van de saamhorigeheidsgedachte, die nu eenmaal practisch moet worden verwerkelijkt, wanneer, als het redelijk kan, de Overheid destijds daarbij vóórgaat de toekomst van ons land en de toekomst van Europa hangen aan de beleving der christelijke saamhorigheid. Samenwerking, heeft Minister van den Brink dezer dagen nog niet kracht en klem in een rede tot de liberale werkgevers betoogd, is noodzakelijk, om langs de weg van industrialisatie en export tot de nodige bedrijvigheid voor allen te kunnen komen, maar met samenwerking, dat was óók het betoog van de voorantwoordelijke Minister, is dit te bereiken. En ik moge eraan toevoegen: de samenwerking opgevoerd tot de beleving der christelijke samhorigheid, betekent, naast de vervulling van uiterlijke levensvoorwaarden, ook verrijking van de innerlijke persoon. Er is eens gezegd, dat een zeker gebrek aan élan in de politiek in belangrijke mate te wijten is aan een gebrek aan mondigheid, een gebrek aan inzicht en kennis. Ik geloof, dat oen gebrek aan élan in de politiek in nog veel belangrijker mate samenhangt met onze gebrekkige persoonlijke instelling voor dc beleving van onze hoogste plicht tegenover elkaar: de werkelijke beoefening van de liefde, het kenmerk van de christen. En omdat ik het zo zie kan ik niet laten me in het bijzonder te wenden tot de jeugd tot de jongeren, aan wie wij een wereld met zoveel narigheden maar ook zo vol van mogelijkheden overgeven. U voeg ik toe, schep vóór alles zelf Uw vertrouwen in Uw eigen toekomst in dit land; de uiterlijke voorwaarden voor deze toekomst zijn te bereiken, persoonlijke verrijking ervan te grijpen. Het is tenslotte, onder Gods zegen, een kwestie of do mens zal meewerken, een kwestie van Uzelf. Als ergens de vlam der christelijke saamhorigheid, de vlam van de gevende liefde, kan uitslaan en in de samenleving om zich heen grijpen, dan is het van U uit, van U, die niet belast en bewaard zijt met zoveel van een kil en hatelijk verleden, dat in ons, ouderen, knaagt. Heft U uit, Gij jongeren, ver boven ons voorbeeld, én weest voor ons een voorbeeld, recht U met de gesteltenis van Christus' liefde bouwt mét Uzelf, ook aan ons breekt dóór naar Uw nieuwe maatschappij waarin de mens wat méér God's goedheid door zich stralen laat.